

BYABLADET

februari 2021

Foto: Per-Olov

**SKRAM
TRÅSK**
BYGDEN

Skråmträskbygdens
Byaförening
www.skramtraskbygden.se

Arkeolog Roger

Att byta yrke eller sysselsättning mitt i livet kan för många vara en stor utmaning, men en som tagit steget är skråmträskaren Roger Linder. Sedan hösten 2018 studerar han nämligen arkeologi på heltid vid Umeå universitet, tills vidare på distans. Han förverkligar därmed en mångårig dröm, och hans framtida yrke går bra ihop med hans intresse för naturen, att färdas i våra skogar och försöka förstå hur människor levt här tidigare. Områden som speciellt intresserar är fångstgropar, tallen som människoföda, och hur man tillverkat en skarskida med bara enkla eggverktyg.

Studier på arkeologiprogrammet innebär mycket teori, t.ex. mänsklighetens historia i hela världen med fokus på norra Skandinavien, berättar Roger, och önskar att det skulle vara lite mera fältkunskap. I sommar hoppas han dock kunna delta i en kurs i konsten att "läsa" ett landskap, och hitta de spår som faktiskt finns av forntida mänsklig aktivitet. Han säger att det finns mycket kvar att hitta häromkring, eftersom vi bor i ett arkeologiskt intressant område med bofasta människor sedan omkring 9000 år. Det som hittats i trakten är verktyg av sten, boplatser och nät. Men föremål av ben, horn, skinn och trä har brutits ned till jord på grund av våra sura markförhållanden.

— Skidans och båtens historia intresserar mig också mycket, men chansen att träffa på en båt eller skida förutsätter nog grävning i myrmark eller gammal havs- eller sjöbotten, säger Roger. Han tillägger att han också vill studera spår från det skogssamiska och en möjlig förkristen samisk religionsutövning.

För den intresserade tipsar han om boken Skelleftebygdens historia del 3, där Skråmträsk är omnämnt som exempel på ett område med rätt mycket spår från forntiden. Det finns också en bok om utgrävningarna i Djupgroven. Dessutom kan man gå in och läsa på sparfran10000ar.se.

Till sist kommer Roger med en uppmaning: —Det finns en rimlig chans att hitta okända hållmålningar eller hållristningar där ute i markerna, så håll ögonen öppna!

Ann-Gerd

Årsmöten

- Tyvärr måste **EFS** årsmöte flyttas fram p.g.a. den rådande pandemin. Jag har hört mig för att det går att skjuta på mötet i detta läge till dess vi får träffa fler personer. Vi återkommer när vi vet mer, ev. april eller maj.

Inger Lundström

- **Bönhusföreningens** årsmöte är framflyttat till senare i vår. Inget datum är bestämt men vi affischerar när det blir dags.

Anna Holmström

- **Byaföreningen** skjuter på årsmötet pga. pandemin och avvaktar utvecklingen samt regler från myndigheterna. Återkommer med datum.

Håkan

- I dagens rådande läge kring Covid19 och restriktioner kring detta så har **jaktklubbens** styrelse gjort bedömningen att det kommer att bli svårt att hålla årsmöte i början av mars månad som brukligt är. Stadgarna säger att mötet ska hållas i mars, men vi är i en tid där inget är som vanligt, så därför lutar det åt att årsmötet kommer att hållas i början av maj. Då hoppas vi att vaccinations-programmet kommit en bit på väg och dessutom finns det möjlighet att hålla mötet utomhus.

Styrelsen Skrämräsk Jaktvårdsklubb

- **Samfällighetsföreningens** och **Fastighetsbolagets** årsmöte skjuts på framtiden men kan förhoppningsvis hållas i juni när alla är vaccinerade(?) I så fall meddelas datum i nästa nummer av Byabladet.

Per-Olov

- **SPF:s** årsmöte, som vanligtvis hålls i februari, flyttas fram i väntan på "säkrare" tider.

Ann-Gerd

Arrende för jaktmark

Sju markägare har överlåtit sina jaktarrenden till Byaföreningen. Det gör att jaktklubben har kunnat betala ut 1152 kr direkt till Byaföreningen. Förhoppningsvis kommer fler markägare att visa samma generositet så att den här årliga summan kan komma att ökas. Är du en av dem, ring eller sms:a till undertecknad på 070-67 35 235.

Per-Olov

Årets jakt

Många frysar bör vara välfyllda här i Skråmträsk i år. Tillgången på älg har varit ovanligt stor och det har skjutits 37 älgar. Så många har inte skjutits sedan rekordåren runt 1990. Ändå upplever många att det fortfarande är gott om älgar i markerna. Av de här 37 älgarna så har 26 skjutits under ordinarie älgjakt, resten har våra hundägande jägare klarat av efter klubbens organiserade jakt.

Inte nog med det. Vi har ju också en rekordstor stam av rådjur, mycket tack vare jaktklubbens och vissa bönders utfodringar vintertid. Antalet har tidigare år uppskattas till 75–100 djur när djuren varit synliga vid utfodringarna. I år torde utfodring vara en förutsättning för överlevnad med tanke på den djupa snön. Hos Robin och Josefin vid Djuptjärn finns mellan 25–30 rådjur som regelbundet kommer och äter ur det ensilage och den spannmål som finns där och utfodring finns på åtminstone två ställen till i byn. I vanliga fall brukar det skjutas 5–6 rådjur varje år, vilket är lite med tanke på hur många djur vi har, men förra året har många jägare engagerat sig i rådjursjakt och det har fällt mer än 20 djur under 2020. (Jakt var bara tillåten fram till nyår.)

Vi har ju också kronhjort i byn. De verkar bli allt fler från år till år. Hur många de är vet ingen eftersom de är mycket skygga och ogärna visar sig på dagtid. Här tillåts egentligen ingen jakt om man inte först bildar ett kronhjortsskötselområde, vilket kräver att vi får med markägare i ett betydligt större område än bara Skråmträsk. Kronhjortarna är ett trevligt inslag i vårt djurliv men det finns en oro bland skogsägare att vi får ökade skogsskador. Kronhjorten kan ge sig på att skala granbark från mogen skog, vilket kan göra timret mer eller mindre värdelöst och vi har redan sett exempel på detta.

Per-Olov

Matning av gräsänder

I noret nedanför bagarstugan i Skråmträsk uppehåller sig gräsänder sen många år tillbaka. De matas under vinterperioden av Martin Vågell, som nästan varje dag ger ett 30-tal fåglar brödrester och havre. Värdefull och bra omsorg om fågellivet i området!

Ann-Gerd

Från vildmark till jordbruksby, del 5: Andra laga skifte

När krutröken skingrats efter stridigheterna i tinget kom en ny lantmätare till byn år 1864 för att snygga till byns yttre gränser. Gränserna mot Bjurfors, Djupliden, Orrliden och Nyliden var tydligen inte särskilt raka. Nu fick byarna köpa mark av varandra eller se till att odla upp motsvarande mark som ersättning för mark som tillföll dem efter att nya byagränser ritats upp. Man hade tre år på sig eftersom nya markägare skulle tillträda marken i oktober 1867. Om man inte fullgjort sina åtaganden innan dess så skulle arbetet att röja ny mark göras med lejd arbetskraft och betalas av den som inte fullgjort sitt åtagande. *"Skulle den bestämda röjdseln icke i föreskriven tid och ordning blifva verkställd, skall densamma, genom lega, på den tredskandes bekostnad ske"*

Nu var allt upplagt för ett nytt laga skifte och i februari år 1873 inledde lantmätare Olof Petersson det arbetet. Byn hade nu cirka 40 bönder, alltså nästan en tredubbling på 70 år. Arbetet gjordes mycket noggrant och tog hela tre år. Varje kvadratmeter av byn kartlades och bedömdes ur bördighetssynpunkt och nu var också skogen med i hanteringen.

Fortfarande hade man dock rätt att ta virke för husbehovsändamål och tydligen högsåg det vilt det året. Antagligen för att man ville försäkra sig om att ingen annan skulle få de fina träd som man kände till. Skogsinspektören Grahl, som hade en fastighet i Skrämräsk, sammankallade byamännen för att diskutera *"att som en myckenhet trä blifvit fälld i Skrämräsk byaskog förlidet år utan att till husbehov blifvit begagnade, byamännen måtte vidtaga någon åtgärd för stävande av detta oskick, och föreslog Karlman att det kring skogen liggande virket måtte å auktion till högstbjudande försäljas"* De som hade fällt virket skyllde på snödjupet förra vintern och de fick en tidsfrist för att hämta hem det. Hur det gick med försäljning är okänt.

Under åren som följde efter februari 1873 hölls ett antal sammanträden i byn. Man diskuterade var soldattorpen skulle placeras, var skolan skulle kunna placeras, vilka vägar och andra områden som skulle fortsätta vara samfälliga och en rad andra detaljer. J.A. Brännström hävdade att man skulle tilldelas mark utifrån hur mycket uppodlat man hade vid 1801 års storskifte men han blev nerröstad. Marken skulle fördelas efter mantalet som varje gård hade och så blev det.

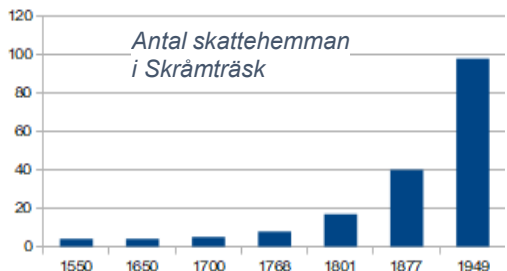
Mycket av fältarbetet gjordes under 1875 med bybor som hantlangare. I september 1876 var arbetet klart och godkänt av markägarna. I oktober 1877 fastställdes laga skiftet av rätten och bönderna kunde inta sina nya skiften. Man var nu också skogsägare.

Det uppstod en hel del arbete efter skiftet. När det blev nödvändigt att flytta hus så var byns delägare skyldiga att lämna flyttbidrag. Vedhuset hade hamnat på grannens mark, lador och gårdsgårdar skulle flyttas till sina egentliga ägare. Tydligen blev också en del lador och stängsel till salu för i oktober 1877 hölls en auktion där 7 lador och åtskilliga meter stängsel såldes på auktion av byamännen.

Efter laga skifte 1877 har delningen av hemman fortsatt i en snabb takt en bit in på 1900-talet. År 1949 hade Skrämräsk nästan 100 jordbruksfastigheter men sedan 1960-talet har utvecklingen varit den motsatta genom sammanslagning av gårdar. Idag, år 2020, ägs byasamfälligheten av 81 fastigheter men det finns dessutom enstaka jordbruksfastigheter som inte är delägare.

De hemmansnummer som sattes på gårdarna år 1801, Skrämräsk 1–8, finns fortfarande kvar på de flesta fastigheterna. Högre nummer än 8 betecknar att fastigheten bildats genom sammanslagning av fastigheter, eller delar av fastigheter, med olika hemmansnummer.

Per-Olov

Virus

Det är inte bara Corona-virus som har varit i farten senaste tiden. På byaföreningens hemsida har också ett virus fått fäste. Det har lett till att en del konstiga enkäter har dykt upp, samt att det ibland inte gått att nå hemsidan. För tillfället verkar det använda "vaccinet" haft avsedd effekt, men det kan ju komma en andra våg. Rapportera till byaföreningens styrelse om ni misstänker virus på hemsidan så kan en smittspårning påbörjas.

Håkan

Redaktionen

Regina har efter en lång och trogen tjänst i byabladets redaktion nu valt att ta en paus. Redaktörerna på byabladet tackar Regina för hennes insatser från 2012 fram till nu.

Det finns en stol ledig på redaktionen. Vem vill vara med? Hör av dig!

Håkan

Barn födda år 2020

Skråmträskbygden berikades med 3 barn under 2020. Här kommer en kort presentation av dessa:

- Dominique Brising och Johan Magnusson, Skråmträsk, fick i maj en pojke som heter Sebastian.
- Anna Larsson Westin och Jörgen Larsson, Skråmträsk, fick i augusti en pojke som heter Hugo.
- Nina Larsson Åström och Simon Jonsson, Skråmträsk, fick i november en pojke som heter Hugo.

Vi från byabladet säger stort grattis till föräldrarna och önskar småttingarna välkomna till världen.

Cecilia

Kalender

Byaföreningen har planer på att skapa en kalender för nästa år (2022) med en bild från bygden för varje månad. Du som vill bidra med lämpliga bilder kan e-posta dem till skramtraskbygden@gmail.com.

Håkan

Liabacken

Då det gamla blåtandslåset till liften slutade att fungera så byttes det ut mot ett vanligt kodlås. Ett mejl har skickats ut till samtliga liftskötare med instruktioner samt den nya koden. Om någon av liftskötarna inte har mottagit mejlet så får de kontakta någon i Liftskötargruppen. Liftskötargruppen består av Emil Andersson, Marcus Carlsson, Jörgen Jonsson och Johan Magnusson som är ny gruppledare.

En utbildningsdag hölls den 6/2 och 7 nya liftvakter utbildades.

Cecilia

Elljusspåret

Elljusspåret i Bjurfors är uppkört och spåren är i utmärkt skick. T.o.m. direkt efter ovädret vi hade i trakterna, så var spåret uppkört. Imponerande! Så "hä bar å åk".

Sten

IFK Bjurfors

IFK Bjurfors har inte beslutat om några speciella aktiviteter ännu. Men man hyser en förhoppning om att alla ska bli "frisläppta" innan midsommar. Då kanske man kan återuppta midsommarfirandet på idrottsplatsen. Dessutom hoppas man kunna hålla ett årsmöte under våren.

Sten

Kyrkbäcken

På fiskepremiären i Kyrkbäcken såldes över 50 dagskort och uppskattningsvis var det runt 100 med årskort som deltog, vilket kan vara ett rekord vid en fiskepremiär.

Det blir ingen fisketävling med prisutdelning och korvbjudning i år på grund av covid-19 men en Kyrkbäcksdag blir den 17/4 då man kan samlas för att fiska och umgås på avstånd.

Cecilia

EFS

sön 14/3 11.00	Skotergudstjänst i Lia, om det går att samlas ute.
fre 2/4 11.00	Långfredagsläsning i bönhuset.
sön 18/4 11.00	Salt-gudstjänst med utdelning av barnens bibel, Karin Carlsson.
fre 30/4	Valborgsmässoafton.

Vi hoppas verkligen att vi snart ska få träffas. Det som är planerat kan vi bara ha om man får vara fler än åtta personer, så vi hoppas och ber att vi snart får träffas.

Inger Lundström

Loppis

Trots att vi inte kunnat ha öppet på loppis lika mycket som förut, så har det gått förvånansvärt bra. Många har ringt och då har de fått komma och det har känts coronasäkert. Vi har skickat 31 473 kr till Aira sjukhus, det är både från loppis och andra som skänkt, vilket vi tackar så mycket för.

Vi fortsätter att ha öppet när någon önskar, har en lapp med telefonnummer på dörren som man kan ringa, annars är numret 0730207816. Vi kommer inte ställa ut skylten förrän vi har fått vaccin, men jag tycker det är trevligt att kunna öppna ibland, så välkommen.

Inger Lundström

SPF

Inomhusaktiviteterna är inställda tills vidare, och vi håller ut i väntan på vaccinet. Men om vädret tillåter kanske vi kan träffas utomhus för trevlig samvaro framöver.

Styrelsen

BYABLADET ges ut av Skråmträskbygdens byaförening som verkar för utvecklingen av byarna som ingår i Skråmträsk skolområde.

Är du inte redan medlem i Skråmträskbygdens Byaförening så kan du betala årsavgiften på **plusgiro 137 65 61-5** eller till **swishnumret 123 149 24 79**.

Årsavgift: 100 kr/person eller 250 kr/familj.

Byabladets redaktion: Håkan Nordmark, Per-Olov Andersson, Cecilia Burlin, Ann-Gerd Antonsson och Sten Sjöberg.

Utgivningstillfällen: februari, april, juni, september och november.